

## PŘEDSEDOVÉ SPOLKU ČESKÝCH CHEMIKŮ 1872–1907

PAVEL DRAŠAR

Vysoká škola chemicko-technologická v Praze, Technická 5, 166 28 Praha 6, Česká republika  
drasarp@vscht.cz

Došlo 10.10.22, přijato 8.11.22.

Článek popisuje základní údaje o osmi předsedech Spolku českých chemiků z let 1872–1907, Karlu Preisovi, Vojtěchu Šafaříkovi, Antonínu Bělohoubkovi, Milanu Nevole, Vilému Baurovi, Bohuslavu Raýmanovi, Františku Antonínu Šeborovi, Františku Václavu Gollerovi.

Klíčová slova: předseda Spolku českých chemiků, Karel Preis, Vojtěch Šafařík, Antonín Bělohoubek, Milan Nevole, Vilém Baur, Bohuslav Raýman, František Antonín Šebor, František Václav Goller

Pokračujeme v novodobém dokumentování funkcí chemické společnosti zveřejňovaném v Chemických listech<sup>1–6</sup>.

V lednu roku 1872 se studentský spolek „Isis“, Spolek pro vzdělání v oboru chemie a pomocných věd (Verein zur Ausbildung in der Chemie und der Hilfswissenschaften) založený 24. dubna 1866 mění, protože studenti zestárlí a členové cítili potřebu rozšíření členské základny. Dne 28. ledna 1872 byl zvolen podle nových stanov nový výbor ve složení V. Šafařík, protektor, K. Preis, předseda, V. Baur, jednatel, Vl. Plaček, pokladník, T. Ryšánek, knihovník, J. L. Černý, zapisovatel.

Ve spolkovém katastru pod signaturou VIII/0004 nalzáme zápis, že se Isis přeregistroval jako Spolek českých chemiků. Tento název je dále zdůrazněn úředním zápisem z roku 1878. V roce 1891 se objevuje název Chemická společnost stávající pod názvem Spolek českých chemiků<sup>7</sup>. Dále přinášíme přehled jeho předsedů.

## Karel Preis



Obr. 1. Karel Preis<sup>8</sup>

Karel Preis byl předsedou Spolku Isis při přeměně na Spolek českých chemiků v letech 1872–1873, dále pak v letech 1878–1879, 1884–1892, 1898–1904. Členem naší Společnosti byl od samého počátku a byl také jejím prvním předsedou po změně stanov spolku Isis roku 1872. Byl po léta duší naší Společnosti a jejím reprezentantem, mnohokrát byl místopředsedou či jednatelem. Vždy byl volen jednomyslně, a když se jednou jeden hlas nedostával, zjistil, že on sám nevolil. Čestným členem byl zvolen roku 1882.

Byl zakladatelem a prvním redaktorem Chemických listů, o čemž však píšeme jinde<sup>9</sup>. Podívejme se na něj i z jiného úhlu.

Karel Boromejský Preisz se narodil 20. 8. 1846 v Praze na Novém Městě, č. p. 417/1 (zřejmě ve Vyšehradské ulici) do rodiny pražského měšťana a mečíře, obchodníka a vinárníka Antona Preisze a Johanny Agnes Renelt<sup>10</sup>. Karel se vyučil řemeslu a účastnil se provozu obchodu. Vychodil obecnou školu v Panské ulici a navštěvoval německou reálku. V mládí měl přezdívku „krásný Karlíček“, zejména pro svoji zálibu v pěkném oblečení. Bydlel nejprve v Jungmannově (dříve Školské) ulici, posléze na Novém Městě pražském, Školská ulice 10, a nakonec od roku 1896 na Smíchově, Ferdinandovo nábřeží 10 či 18. Byl ženat<sup>11</sup> s dcerou krejčího Dolečka Amálií, a když ta zemřela, oženil se se sestrou Milana Nevoleho, Annou<sup>12</sup>.

Vysokoškolská studia začal v roce 1863 a absolvoval v roce 1867 na Císařské a královské české vysoké škole technické v Praze, kde byli jeho profesory Krejčí, Lumbe, Balling a Hoffmann. Protože se mu suchopárná výuka v Praze nelíbila, odešel a dostudoval na Spolkové vysoké technické škole v Curychu. Jeho prvním pracovním místem byla železnorudná huť (továrna na výrobu krevních solí a emailového zboží) v Komárově u Hořovic, kde však dlouho nezůstal a po odchodu Františka Stříbrného nastoupil jako asistent Vojtěcha Šafaříka, prvního profesora chemie na české polytechnice, při všeobecné a analytické chemii (od 1. listopadu 1868, výměrem zemského výboru ze dne 10. prosince 1868)<sup>13</sup>. Tam se stal suplentem (1874) a docentem hutnictví (po Janu Dušánkovi), v roce 1876 byl jmenován mimořádným profesorem s povinností konat přednášky a cvičení z analytické chemie, chemické metalurgie a prubířství. Po odchodu Šafaříka na českou univerzitu stává se v roce 1882 řádným profesorem anorganické a analytické chemie na pražské technice. Pracoval však

také v oblasti chemie organické. Přednášky vždy provázel dobře připravenými pokusy, řídil se heslem „Probieren geht über Studieren“. Byl i několikrát děkanem a též rektorem (1885–1886). V laboratoři přestal pracovat kolem roku 1890. Později trávil 4 roky ve Štýrsku, 5 let v Rezku a dva roky v Albecku a Zinnowitzi<sup>12</sup>.

Prof. Preis byl výraznou chemickou osobností přelomu 19. a 20. století v Čechách. V odborné práci se věnoval především cukrovarnictví, anorganické a analytické chemii. Výrazně se podílel na výchově následující generace významných českých chemiků, např. Emila Votočka a Josefa Hanuše, a vydal řadu chemických učebnic. Politicky byl opatrným Staročechem. Do smrti byl přesvědčen, že Rakousko a Německo válku vyhrají a že Rakousko, jako stát, se nemůže rozpadnout<sup>12</sup>. Preis byl, pod přísnou maskou, velmi společenský, kamarádil se a pořádal večírky jak s vrstevníky, tak se studenty. Snad s výjimkou Raýmana, kvůli tomu, že Bělohoubka nazval „středoškolskou opicí“, ale i za to, že založil „trucspolek“. (Bělohoubek Raýmana zase nazýval „kobyloou kousavou“.) Naopak se velmi přátelil s Vilémem Baurem. Měl rád dobrou kuchyni, pivo a cigára, rád hrál s přáteli taroky. Vedle chemie se zajímal o motýly a sbíral hmyz blanokřídlý a polokřídlý. Jeho privátní studium cikád jej dovedlo ke jmenování čestným členem „Gesellschaft für Physiokratie in Böhmen“. Své sbírky odkázal muzeu.

„Listy chemické“, časopis věnovaný zájmům technické lučby. Pod tímto názvem počal spolek chemiků českých v Praze časopis, který má sledovati pokrok ve vědě lučební a sloužiti za rádce našim chemikům. Redakce svěřena osvědčeným rukoum pp. Karla Preise, profesora lučby analytické a Ant. Bělohoubka, docenta lučby kvasné na c. k. české polytechnice v Praze. Číslo první přináší původní práce od V. Šafářika (o fotografiích na suchých deskách), K. Kruise (o některých nových barvivech), J. V. Diviše (pokusy o vyloučení cukru z melasy vykonané v laboratoři), V. Sýkory poznámky o výrobě zakvašování zápar melasových, F. Štolba (o některých vlastnostech páleného dolomitu) a J. Šimáčka (vina česká).

Obr. 2. Listy chemické<sup>14</sup>

V roce 1872 založil Časopis pro průmysl cukerní, orgán Spolku pro povznesení cukrovarnického průmyslu v království Českém, který však v roce 1875 z finančních důvodů zanikl. V roce 1876 založil Listy chemické, jako důsledek vyvrcholení obrozeneckých snah českého národa a důležitý komunikační prostředek českých chemiků. Redigoval je 20 let, postupně v součinnosti s Antonínem Bělohoubkem (1876–1878), Karlem Kruisem (1879–1884) a Bohuslavem Raýmanem (1885–1891). V letech 1892–1896 je redigoval sám. Založil též Listy cukrovarnické (1883) a vedl jejich redakci až do svého skonu. Pracoval s Nevolem jako redaktor časopisu Zeitschrift für Zuckerindustrie: Organ des Vereines zur Hebung der Zuckerfabrikation im Königreiche Böhmen<sup>15</sup>. Prof. Preis byl veliký organizátor a nadšený iniciátor nových myšlenek

Listy chemické Časopis věnovaný zájmům technické lučby. Orgán spolku chemiků českých. Redaktor Karel Preis a Karel Kruis. Roč VI č. 8. Předplatné na celý rok 6 zl. přijímá prof. K. Preis v české polytechnice.

Obr. 3. Listy chemické<sup>16</sup>

a podniků. Vedle hlubokých znalostí teoretických osvědčil také velmi praktický smysl pro problémy hospodářské.

Zásluhou K. Preise byly exponáty z výstav, kterých se cukrovarnická sekce bohatě účastnila, soustředěny napřed na pražské technice, později v nově založeném Cukrovarnickém muzeu umístěném v Dientzenhoferově kostele Karla Boromejského v Praze. Vybranými exponáty se náš cukrovarnický průmysl z těchto sbírek zúčastnil zejména také Světové výstavy v Paříži 1900. S podporou Spolku pro průmysl cukrovarnický v Čechách zakládá K. Preis konečně 1896 Výzkumnou stanici cukrovarnickou, která se stala pak centrem pro řešení otázek tohoto průmyslu.

Obr. 4. Preisovo Cukrovarnické muzeum<sup>17</sup>

Hezký článek o Karlu Preisovi přinesl roku 1946 časopis Nature<sup>18</sup>, který uvádíme v překladu:

Ačkoli nebyl široce znám mimo střední Evropu, Karel Preis přispěl k pokroku dvou vědeckých disciplín. Založil cukrovarnickou výzkumnou stanici a slavné technické muzeum. Jeho rodiče byli pravděpodobně Francouzi, usadivší se v Čechách jako mladí uprchlíci během napoleonských válek. Jeho otec měl vinařství v Praze, kde se Karel narodil. Poté, co studoval chemii a další vědy na Pražské polytechnice, byl Preis v roce 1868 jmenován profesorem. Ve své malé analytické laboratoři se zapojil do řady drobných výzkumů a jeden z jeho nejranějších objevů souvisí s podvojným sulfidem železa a draslíku,  $K_2S-FeS$ , který připravil zahříváním síry, redukovaného železa a uhličitanu draselného dohromady do jasného žáru. O deset let později (1879), spolu s B. Raýmanem, studoval působení kyseliny dusičné na cholesterol a cholesterol-chlorid a v roce 1884 připravili a zkoumali bromidy cínu. Izolovali větší počet derivátů a studovali reakce halogenidů cínu s vodou, amoniakem a dalšími látkami. Kromě těchto výzkumů napsal Preis řadu učebnic a vyškolil mnoho úspěšných technických chemiků, zejména pro cukrový průmysl. Třicet tři let byl redaktorem časopisu Chemické listy po dobu dvaceti let Listů cukrovarnických. Navíc byl Preis horlivým přírodovědcem a sběratelem hmyzu, napsal monografii o českých blanokřídlech. (Francouzský původ rodičů nepotvrzuje rodokmen Webrů z Pravomilu<sup>19</sup>, může se týkat jeho matky; Milbauer udává, že Preisův dědeček byl emigrant z Alsaska<sup>12</sup>; pozn. red.)

Roku 1898 byl vyznamenán jako rytíř Řádem železné koruny III. třídy, byl mu udělen titul c. k. dvorní rada a v roce 1908 mu byl udělen čestný titul doktora technických věd (Dr.h.c.) Českého vysokého učení technického v Praze. V roce 1906, k jeho šedesátinám a předčasnému odchodu do penze, přinesly Národní listy rozsáhlý článek o jeho životě a díle<sup>20</sup>. Byl mimořádným členem Královské české společnosti nauk ve třídě matematicko-přírodovědné<sup>21</sup>. K jeho počtě byl zřízen fond pro mladé pracovníky při výzkumném ústavu cukrovarském a stipendium cestovné na českém vysokém učení technickém v Praze.



Obr. 5. Smuteční oznámení<sup>22</sup>

Dne 27. dubna 1916, rovněž v Praze (ve svém bytě na Smíchově č. p. 729), umírá na rakovinu, zřejmě důsledkem náruživého kouření, jeden z nejzasloužilějších a nejagilnějších členů Společnosti, jeden z prvních čestných členů. Pochován byl na Olšanech, ale 30. 5. 1942 byly jeho ostatky exhumovány a spáleny v krematoriu<sup>23</sup>.

## Vojtěch Šafařík



Obr. 6. Vojtěch Šafařík<sup>24</sup>

Vojtěch Šafařík byl předsedou Spolku v letech 1873–1876. Na valném shromáždění 1. prosince 1880 byl jmenován mezi prvními čestným členem Spolku. Stál při zrodu prvního českého chemického spolku, jehož byl s prof. Štolbou protrektorem (1872–1873), kteréžto funkce se koncem roku vzdává a stává se předsedou a hlavním organizátorem naší spolkové chemické činnosti.

Vojtěch (Adalbert) Šafařík se narodil<sup>24</sup> v srbském městě Novi Sad 26. října 1829 jako syn jedné z předních osobností českých a slovenských dějin slovenského, ale česky píšícího spisovatele, slavisty, literárního historika, etnografa a jazykovědce Pavla Josefa Šafaříka a jeho ženy Julie, rozené von Ambossy. Bydlel na Vinohradech, Kopeníkova/Krameriova ulice 422.

Pavel Josef Šafařík s celou rodinou, tedy i malým Vojtěchem a jeho mladší sestrou Boženou, přesídlil do

Prahy v roce 1833. V letech 1839–1845 Vojtěch absolvoval Akademické gymnázium a poté vstoupil na půdu pražské univerzity. První a největší celoživotní vědeckou láskou byla pro Vojtěcha Šafaříka astronomie. Vztah k ní získal už v dětství – služební byt jeho otce Pavla Josefa Šafaříka, tehdy knihovníka pražské univerzity, se nacházel v Klementinu, kde zároveň působila i proslulá hvězdárna. Vojtěch byl již od mládí melancholikiem a hypochondrem, jeho pozdější vztah ke studentům byl velmi přátelský<sup>25</sup>.

Při vysokoškolském studiu se však Vojtěch Šafařík údajně pod vlivem svých přátel J. S. Presla a K. S. Amerlinga zaměřil na chemii. Jeden rok strávil i na brněnské technice, kde pracoval pod vedením B. Quadrata. Po studiích se syn velkého otce stal vyučujícím na c. k. české vyšší reálné škole v Panské ulici v Praze, místo však musel jako protestant na základě konkordátu z roku 1855 opustit. Hořkost ze suspendování byla poněkud zmírněna udělením dvouletého státního stipendia (1000 zl.) na získání dalších vědeckých zkušeností. Odešel nejprve na obchodní akademii do Vídně<sup>26</sup> a pak putoval na berlínskou univerzitu, pobyt však musel ze zdravotních důvodů předčasně ukončit. V roce 1857 pak V. Šafařík odešel na prosulou univerzitu v Göttingenu, kde se stal spolupracovníkem slavného německého chemika Friedricha Wöhlera, mj. objevitele hliníku, který přeměnou kyanatanu amonného na močovinu dokázal, že „k tvorbě organické látky není třeba živé síly“. Zde spolu s W. Hallwachsem připravil diethylmagnesium, první organickou sloučeninu hořčíku.

Výsledkem Šafaříkova dvouletého göttingenského pobytu byla práce Vanad, kterou po návratu předložil ministru Thunovi. Studie o vanadu byla i základem jeho disertace o vazbách vanadu, se kterou v Göttingenu promoval v roce 1864. Po návratu přijal V. Šafařík v roce 1859 místo vyučujícího na soukromé obchodní akademii ve Vídni, kde setrval až do roku 1865, kdy se opět prudce zhoršila jeho dlouhodobá srdeční choroba.

V roce 1859 byl V. Šafařík požádán archivářem K. J. Erbenem<sup>27</sup>, aby jako chemik posoudil pravost rukopisu Libušina proctví v záležitosti, která souvisela s Rukopisem královédvorským a Rukopisem zelenohorským. Výsledky jednoznačně prokázaly, že se jedná o podvrh. V. Šafařík i jeho otec se tím dostali do sporu s Františkem Palackým, ale i s profesorem chemie Janem Staňkem, pro kterého se jednalo o „každému Čechu svatě památky“.

Po zlepšení zdravotního stavu se stal skriptorem (písař, titul úředníka při archivu nebo bibliotéce; skriptoru knihovny, Dr. Vojtěchu Šafaříkovi, povolil sněm zemský, v sedění dne 10. března 1866, slíbenou remuneraci 200 zl. a schválil též ustanovení zvláštního sluhu v knihovně s ročním platem 300 zl. i s ostatními výhodami, vyměřenými pro sluhu polytechnického ústavu)<sup>26</sup>. Sám rektor Krejčí dne 20. srpna 1868 ustanovil, aby napříště české výklady o všeobecné a analytické chemii (místo asistenta Štolby) suploval Šafařík. Později zde Šafařík získal v roce 1869 profesuru chemie (Zemský výbor vynesemím ze dne 16. června 1869 jmenoval, s výhradou nejvyššího schválení, Dr. Vojtěcha Šafaříka řádným profesorem chemie všeobecné a analytické)<sup>26</sup>. Rok nato se stal redaktorem nové-

ho časopisu Zprávy Spolku chemiků českých, který též vydával, a v roce 1873 se stal předsedou Spolku na dva roky. V roce 1872 stál u přetvoření Spolku českých chemiků na Českou chemickou společnost pro vědu a průmysl.

Zatímco v pracích z padesátých a šedesátých let se vedle již zmiňovaného vanadu věnoval například otázce vazby platinokyanidů, v sedmdesátých letech se zabýval především otázkami silikátů a fotografie. Na svoji českou učebnici chemie Základové chemie čili lučby z roku 1860 navázal během působení na polytechnice čtyřdílnou Rukověť chemie, jejíž poslední díl vyšel v roce 1878. Vedle vlastní vědecké práce se Vojtěch Šafařík věnoval i překladům, českým čtenářům například přiblížil Pohledy na přírodu od proslulého německého přírodovědce Alexandra von Humboldta (překlad vyšel v Praze v roce 1858). Po rozdělení Karlo-Ferdinandovy univerzity na českou a německou část v roce 1882 přešel jako první profesor chemie na českou univerzitu. Zabýval se s velkým elánem konstrukcí přístrojů, a to ve spolupráci s Josefem a Janem Fricem. Manuálně byl velmi zručný, sám si zhotovoval zrcadla a brousil čočky<sup>25</sup>.

Již před tím se však pod vlivem svého otce, který vytvořil komisi (členy byli např. K. J. Erben a F. L. Čelakovský) pro české vědecké názvy, podílel na vytvoření českého chemického názvosloví. To bylo do té doby pod vlivem Jana Svatopluka Presla, autora knihy Lučba čili chemie zkusná (opravdu „n“), a Josefa Jungmanna. Některé jimi vytvořené názvy prvků se dochovaly dodnes: vodík, uhlík, dusík, kyslík, sodík, hořčík, hliník, křemík, draslík, vápník. Jiné, jako např.: Cr – barvík, I – chaluzík, Co – dásík, U – nebesník, P – kostík, Ni – pochvistík, W – těžík, odstranil právě V. Šafařík, stejně jako nezávislé snahy Karla Slavoje Amerlinga, např.: Br – brudík, Se – šváběl, Sb – strabík, As – otrušík, Li – japík. V. Šafařík prokázal mimořádný cit pro živý český jazyk, ponechal v českém názvosloví řadu vytvořených termínů, vedle již uvedených názvů prvků, např. rozbor, syčení, dmuchavka, zplodiny, ale v řadě případů se přiklonil k řeckolatinskému názvosloví. Ponechal např. ekvivalenty = rovnocniny, morfium = makovina, salmiak = našatec a další. Těžil z unikátní bohatosti češtiny a zavedl koncovky oxidačních stavů I až VIII, aby ten „kdo zná vědecký význam těchto koncovek, mohl, čta jméno sloučeniny, napsat formuli její a naopak“. Koncovky pro I až VIII mocenství užíváme a oceňujeme dodnes. Ve svých spisech zdůrazňoval vždy správnou češtinu a vymycoval vžitá již germanismy. Byl výtečným řečníkem a své přednášky podával vždy z paměti.

V. Šafaříka neopouštěla ani láska k astronomii, stále o ní uveřejňoval články, a dokonce vybudoval soukromou observatoř ve svém domě na Královských Vinohradech. Mimořádnou pozornost věnoval pozorování proměnlivých hvězd, planet a také Měsíce. Intenzivně se zabýval také optickými problémy, zejména výrobě parabolických skleněných a kovových zrcadel. Lásku k hvězdářství s ním

sdílela i jeho druhá manželka Pavlína, rozená Králová, se kterou se Šafařík oženil 26. října 1880, dva roky po smrti své první ženy Naděždy Vladimirovny, rozené Trofimovné. Pavlína Šafaříková patřila mezi členky Náprstkovy Amerického klubu dam a sama byla autorkou knih Dějiny dalekohledu (1896) a William Herschel a jeho sestra Karolína (1900). Přestože většina Šafaříkovy pracovní činnosti patřila vědě, stojí za zmínku, že i on se občas nechal políbit múzou – dokazuje to jeho rukopis divadelní hry ze dvora anglické královny Alžběty. Pěstoval vedle chemie fyziku, astronomii, matematiku, filozofii, přírodopis, ovládal řadu jazyků starých i moderních, pro své rozsáhlé vzdělání a široké zájmy byl nazýván českým Humboldem.

V roce 1868 byl V. Šafařík pověřen přednáškami z všeobecné a analytické chemie na pražské polytechnice a v roce 1869 se stal v tomto oboru jejím profesorem. V roce 1882 přešel na českou část Karlo-Ferdinandovy univerzity jako její první profesor chemie. Byl řádným členem Královské české společnosti nauk ve třídě matematicko-přírodovědné<sup>21</sup>.

Ke konci života se věnoval výhradně astronomii. Za svoje zásluhy o tento obor má na Měsíci kráter Šafařík<sup>28</sup>. Vytouženou profesuru deskriptivní astronomie Vojtěch Šafařík získal až roku 1891, musel se však zároveň zavázat, že si bude všechny vyučovací pomůcky hradit z vlastní kapsy. Již o čtyři roky později se musel kvůli zdravotnímu stavu veřejného působení zcela zříct. Vojtěch Šafařík zemřel v Praze 3. července 1902.

## Antonín Bělohoubek



Jeden ze zakládajících členů Spolku českých chemiků, působil v prvních letech jako místopředseda, později, v letech 1876–1877, jako předseda Spolku. Jeden ze zakladatelů spolku Isis a Společnosti pro průmysl chemický. V roce 1891 prof. Bělohoubek ze Spolku českých chemiků vystoupil bez udání důvodů.

Obr. 7. Antonín Bělohoubek<sup>29</sup> rodil 28. dubna 1845 ve Velkých Jeřicích u Hořic<sup>30</sup> v rodině správce knížecího velkostatku v Hořicích Antonína Bělohoubka a Marye, rozené Páchové<sup>31</sup>. Měl mladšího bratra Augusta (1847–1908), který se později rovněž stal chemikem. V roce 1849 se rodina přestěhovala do Nové Paky, kde otec dostal úřednické místo berního. Oba bratři záhy osířeli a přestěhovali se do Prahy. Přes těžkou hmotnou situaci Antonín vystudoval německou reálku v Mikulandské ulici a od roku 1861 studoval na německé polytechnice, kde byl žákem Karla Ballinga<sup>32</sup>, jehož dceru Jindřišku měl za manželku<sup>33\*</sup>, s níž měl dvě děti.

\*Naskenované evidenční listy v pražské konskripci nemají stálá URL; uvádíme proto URL databáze (<http://digi.nacr.cz/prihlasky2/>) a hesla, která je třeba použít.

Po absolutoriu<sup>34</sup> (1865) pracoval tři roky jako asistent ve výzkumném hospodářsko-chemickém ústavu VHS. Pak působil na polytechnickém ústavu a stal se prozatímním asistentem u docenta všeobecné a analytické chemie Wilhelma Friedricha Gintla a u profesora kvasné chemie Karla Josefa Napoleona Ballinga. V lednu 1869 byl na české části potvrzen jako soukromý docent pro pivovarnictví. V dubnu téhož roku se musel soukromé docentury vzdát v důsledku rozdělení polytechnického ústavu na dvě instituce, českou a německou, a teprve v říjnu 1871 mu bylo povoleno přednášet o pivovarnictví na české polytechnice. Vedle toho byl přísežným znalcem pro pivovarnictví, učitelem lučby na průmyslové škole, ředitelem a majitelem soukromé školy pro praktické sládky. Roku 1875 se stal na Československé obchodní akademii v Praze profesorem chemie a chemické technologie. V červenci 1876 mu byla profesura rozšířena *venia legendi*\*\* na celý obor kvasné chemie.

V listopadu 1877 byl potvrzen jako honorovaný docent mikroskopie a zbožiznalství na české polytechnice. Roku 1880 se stal mimořádným a 1888 řádným profesorem pro kvasnou chemii a přednášel též technickou mikroskopii a základy (encyklopedii) anorganické a organické chemie. Zastával čtyřikrát úřad děkana, roku 1894 byl jmenován dvorním radou a 1895 rektorem polytechniky. V německém oddělení polytechniky řídil analytická cvičení. Působil jako spolupracovník redakce Časopisu chemiků českých (1869–1870)<sup>35</sup>.

V roce 1872 stál u přetvoření Spolku českých chemiků na Českou chemickou společnost pro vědu a průmysl. Kromě toho se zúčastnil zakládání i dalších spolků a institucí: 1875 Sladovnická škola v Praze, 1878 Lihovarnická škola v Praze, 1880 Výzkumný ústav pro průmysl lihovarnický, 1887 Výzkumný ústav pro průmysl pivovarnický.

V roce 1885 byl Antonín Bělohoubek pověřen spolu s Vojtěchem Šafaříkem podrobným chemickým a mikroskopickým průzkumem Rukopisu královédvorského a zelenohorského. Oba vědci stanovili sérii pěti testů, kterými zkoušeli zkoumané rukopisy, původní rukopisy ze 14. století a podobné materiály z let 1780–1820. Testy probíhaly nezávisle v letech 1886–1887 a bylo zjištěno, že převážná většina reakcí zkoumaných rukopisů odpovídá reakcím skutečných středověkých materiálů. Bělohoubkův závěr zní: „*Rukopis Kralovdorský se chová po stránce mikroskopické a mikrochemické v podstatě tak, jako nepochybně starobylé rukopisy z věku, do něhož se klade.*“ V jedné iniciále byla ale nalezena berlínská modř, která je známa až od 18. století. Tato skutečnost se pak stala jedním z hlavních argumentů odpůrců pravosti RKZ.

Byl autorem mnoha prací z různých oborů, zvláště z pivovarnictví, sladovnictví, droždářství, z chemie zemědělské a analytické, ze zbožiznalství a také z technické mikroskopie. Svoji první práci, která pojednávala o možnosti odměrného stanovení sloučenin uranu, uveřej-

nil (nejprve v časopise Živa, potom v Journal für praktische Chemie) v roce 1866. Psal rovněž pro hospodářské časopisy popularizační články o významu chemie. Vedle odborné publicistiky se věnoval i redaktorské činnosti. Spoluredigoval Listy chemické, Zprávy spolku architektů a inženýrů v království Českém, Archiv zemědělský aj. Roku 1893 zveřejnil plán na vydávání českého souboru o chemické technologii, který byl realizován teprve po jeho smrti. V roce Zemské výstavy 1891 počal vydávat spolu s Františkem Štolbou nový chemický časopis, který se měl zabývat výlučně otázkami technologickými, Časopis pro průmysl chemický. Byl českým návrhatelem Nobelovy ceny z období rakousko-uherského mocnářství. Roku 1898 odešel do Vídně, kde do roku 1906 působil jako přednosta pátého (tj. chemického) ohlašovacího oddělení c. k. patentního úřadu. Po svém penzionování se vrátil do Prahy a poslední léta dožil na Královských Vinohradech.

Publikoval řadu knih a odborných článků, ve kterých se věnoval především otázkám pivovarnictví z mnoha různých hledisek. Celek těchto spisů tvoří ucelený interdisciplinární soubor, který je zároveň přehledem vědomostí, jež měla poslední třetina 19. století o tomto potravinářském oboru.

V roce 1910 mu byl udělen čestný titul doktora technických věd (Dr.h.c.) Českého vysokého učení technického v Praze. Byl c. k. dvorním radou<sup>33</sup>.

Zemřel 24. prosince 1910 na „úplavici cukernou“ (*diabetes mellitus*) a je pohřben na hřbitově Praha-Vinohrady. O jeho smrti přinesly zprávu i noviny v USA<sup>36</sup>.

## Milan Nevole



Obr. 8. Milan Nevole<sup>37</sup>

Zakládající člen, jednatel Spolku 1873–1874, pokladník 1877–1880, předseda 1877.

Milan Nevole se narodil<sup>38</sup> 2. října 1846 v srbském Bělehradě jako syn českého architekta Jana (Johanna) Nevole a Terezie, rozené Šebkové<sup>39</sup>. Ženat byl s Teklou (Theklou), rozenou Svoboda, s níž měl tři děti<sup>40</sup>. Jeho syn Jaromír Karel se narodil 6. května 1886 v Dolnom Kubíně na dnešním Slovensku. Nevole byl stoupenec unitářství<sup>41</sup>.

Navštěvoval gymnázium ve Vídni, později v Praze, kde studoval filozofii. Jako mimořádný posluchač navštěvoval na pražské polytechnice přednášky o chemii. Roku 1870 pokračoval ve Vídni a roku 1871 byl promován na doktora filozofie. Po krátké praxi v cukrovaru se roku 1872 stal asistentem analytické chemie a roku 1873 asis-

\*\* *venia legendi, venia docendi*, právo (čísti) konati přednášky, leč pouze na oné fakultě, na které svou způsobilost prokázal.

tentem a suplentem technické chemie na německé polytechnice pražské, načež se roku 1874 odebral na univerzitu do Paříže, kde pracoval u prof. Wurtze. Roku 1876 se vrátil do Čech a stal se asistentem prof. Šafaříka na české technice a následujícího roku se habilitoval v oboru organická chemie (soukromý docent nauky o sloučeninách mastných)<sup>42</sup>. Roku 1878 se habilitoval také na pražské německé univerzitě, kde přednášel organickou chemii česky. V roce 1879 si zařídil soukromou laboratoř, do níž přijal cukrovarnického odborníka K. C. Neumanna jako společníka. S Raýmanem napsal učebnici organické chemie a pracoval s Preisem jako redaktor časopisu *Zeitschrift für Zuckerindustrie: Organ des Vereines zur Hebung der Zuckerfabrikation im Königreiche Böhmen*<sup>15</sup>.

Dále pracoval jako jednatel Spolku pro průmysl cukrovarnický v Čechách (od roku 1883). Pracoval jako člen správní rady a vedení České zajišťovací banky, předseda Podolské cementárny (od roku 1886) a člen správní rady Nuselského pivovaru (od roku 1897). Působil jako člen výboru Spolku pro zkoušení a přehlížení parních kotlů v Praze, člen výboru České dětské nemocnice, jako předseda Sdružení majitelů výzkumných a kontrolních stanic v království českém (od roku 1903), jako zkušební komisař při II. státní zkoušce oboru chemického při vysoké škole technické v Praze (od roku 1903), jako člen ústavu národohospodářského při České akademii věd a umění (od roku 1906), jako člen Jednoty ku povzbuzení průmyslu v Čechách v Praze a jako člen mnoha dalších spolků, jmenujme například Tělocvičnou jednotu Sokol. Zúčastnil se mj. Všeobecné zemské jubilejní výstavy v Praze roku 1892 jako člen poroty pro udílení cen. Nevolovu sestru Annu pojal za manželku Karel Preis<sup>19</sup>. Bydlel v Široké ulici č. 8 (dnešní Olivova v Praze 1)<sup>42</sup>.

Zemřel 23. listopadu 1907 v Praze, pochován je v Saské Kamenici. O jeho smrti psaly i noviny v USA<sup>43</sup>.

## Vilém Baur



Obr. 9. Vilém Baur<sup>44</sup>

Vilém Baur byl po Nevolem v letech 1877–1878 předsedou Spolku jako jeden z otců zakladatelů, čestným členem se stal roku 1906. Již od studentských let se horlivě zúčastnil spolkového života. Byl prvním jednatelem po změně spolkových stanov v roce 1872 a znovu v letech 1895–1907, pokladníkem 1873–1877, po 34 let vynikajícím pečlivým vedoucím činitelem spolku, mj. i revizorem účtů. Patří k nejzasloužilejším členům Společnosti, v roce 1906 by vyznamenán čestným členstvím Společnosti.

Vilém Baur se narodil v Praze dne 30. března 1845. Pražská policejní konškrupce jej uvádí pod jménem Bauer Wilhelm (Professor am Realgymnasium)<sup>45</sup> z rodiny Bernarda Bauera a Marie, rozené Pokorné. Za manželku měl Mathildu, rozenou Rudolf, se kterou měl 6 dětí, jeho syn Jaroslav byl cukrovarník<sup>46</sup>.

Roku 1886 absolvoval Městskou vyšší střední školu v Praze III (Malá Strana)<sup>44</sup>. Po studiu na pražské polytechnice na krátkou dobu působil jako technický úředník cukrovaru v Kralupech. Podrobiv se státní zkoušce učitelství pro školy střední se nadále cele věnoval pedagogické činnosti. Roku 1870 počal působiti na obecné reálce v Rakovníku a od roku 1871 působil jako profesor chemie na české obecné reálce v Praze na Malé Straně, kde učil lučbu a přírodopyt<sup>47</sup>. Do pozice středoškolského profesora byl definitivně ustanoven roku 1872. Po zestátnění a rozdělení ústavu malostranského ve dvě samostatná učiliště přešel prof. Baur na vyšší reálku, kde jako profesor působil až do 14. května 1909, kdy odešel do výslužby, vyznamenán byl titulem c. k. školního rady<sup>48</sup>, když byl předtím roku 1894 povýšen do osmé hodnostní třídy<sup>49</sup>. V roce 1870, kdy nastoupil prof. Baur na reálné gymnasium malostranské, byly ústav ten a novoměstská reálka pražská jedinými českými ústavu středoškolskými, kde se učilo chemii jako samostatnému předmětu.

Radě svých žáků vstípl lásku k chemii pečlivým a poutavým nadšeným výkladem, zcela upouštěje od suchých osnov z učebnic<sup>50</sup>. V dobách těch v hodinách fyziky i chemie byl na našich středních školách experiment velmi vzácným hostem. Vykládalo se uvedeným předmětům většinou jen za použití tabule a křídly, a to často ještě způsobem vysokoškolským. Prof. Baur hned na počátku své dráhy učitelství byl proniknut přesvědčením o důležitosti pokusu při školním vyučování, v čemž jej zřejmě ovlivnilo přátelství s Preisem. Při svém nastoupení v Praze setkal se však s velikými obtížemi, ústav, na němž působil, byl prozatím umístěn v najatém domě, kde nebylo ani řádných místností, ani pomůcek učebních. Máje jen skrovnou dotaci, prof. Baur pochůzkami po Praze opatřoval, kde jen mohl, ukázky nerostů, preparátů a věci potřebné k chemickému experimentování. Večer po vykonané práci školní i spolkové často do noci ve škole připravoval pokusy chemické na příští den. Jsa také přesvědčen o výchovné ceně pokusů, jež žák sám může konati, prof. Baur brzy se přičinil o to, aby zavedeny byly na ústavě, kde působil, praktická cvičení chemická. Byl kustodem školních sbírek chemických<sup>51</sup>.

Na prvním sjezdu českých lékařů a přírodopytců roku 1880 účastnil se prof. Baur také rozpravy o vyučování chemie na školách středních. Ve své přednášce si stěžoval především na některé vady českého názvosloví chemického, jež jsou příčinou, že v některých učebnicích jsou uvedeny dva vzorce pro tytéž sloučeniny, čímž žáci jsou mateni<sup>52</sup>. (Míněny jsou zde patrně vzorce ekvivalentní, vedle molekulárních, pro určitý druh sloučenin.) Prof. Baur ve své rozpravě zdůraznil nutnost pečlivé přípravy metodické před každou vyučovací hodinou chemickou. Jest potřebí také, uvádí dále, zvláště na nižším stupni střední školy, pokud jen možno, vycházeti z pokusu nebo i z denní zkušenosti; zřetel k vlastní systematické nutno posunouti do tříd vyšších. Vedle fyziky i chemie vyučoval též těsnopisu, spravoval sbírky ústavu i knihovnu chudých žáků. Zastával též funkci zastupujícího ředitele a v roce 1906 též ředitele školy.

Bydlel v Praze III Na Kampě 515/III, č. p. 8, v tzv. Pinkasově paláci (také Prachovna, Prašný dvůr), posléze v Lázeňské ulici č. 289/9. Vilém Baur byl mj. přispívajícím členem Besedy měšťanské v Praze, Akademického čtenářského spolku v Praze a Musea království Českého. Ve volbách do obecního zastupitelstva královského hlavního města Prahy v roce 1912 kandidoval za Malou Stranu<sup>53</sup>. Zpíval bas v Zpěváckém spolku Hlahol v Praze. Jeho syn Jaroslav byl cukrovárník. Zemřel 6. května 1930.

## Bohuslav Raýman



Bohuslav Raýman byl předsedou Spolku v letech 1879–1880, pracoval i jako spolkový jednatel.

Narodil se 7. prosince 1852 v Sobotce č. p. 214 v rodině kancelisty u c. k. okresního soudu Augustína Raymana a Marie, rozené Königové<sup>55</sup>. Byl druhorozený z osmi sourozenců, tři ale zemřeli velmi mladí. V roce 1863 zemřel

Obr. 10. Bohuslav Raýman<sup>54</sup> i jeho otec a vdova se s dětmi přestěhovala do

Mladé Boleslavi, kde roku 1872 Bohuslav absolvoval tamější gymnázium. Poté se s matkou roku 1873 přestěhovali do Prahy<sup>56</sup>, kde v dalším studiu pokračoval na pražské technice, kde studoval chemii. Po dvou letech však odešel do Bonnu na státní stipendium, kde pokračoval ve studiu u prof. A. Kekuleho, a pak odjel do Paříže, kde se vzdělával u prof. A. Wurtze a Ch. Friedela. Po zdárném ukončení vzdělávání v cizině a přes tamější nabídky se vrátil do Prahy a nastoupil do Českého polytechnického ústavu, kde záhy získal docenturu (od roku 1879 již na ČVUT) a po deseti letech přešel na Filozofickou fakultu Karlo-Ferdinandovy univerzity. Bydlel na Smíchově č. p. 586. Povahově byl člověk explozivní a vtipný, byl ochoten bez servítků lidem říkat, co si o nich myslí. Neměl rád Šafaříka, o kterém rád říkal, že jej mají astronomové za nejlepšího chemika a chemici za nejlepšího astronoma. O filozofech tvrdil, že je jedno, jestli se jejich články čtou zepředu dozadu, nebo naopak. S kamarády rád zašel na pivo (a prý nebylo jen u jednoho) do pivovaru U Bachorů, na rohu Štěpánské a Žitné<sup>25</sup>, rád pil i víno, i když měl cukrovku. Rád se stýkal s mladými lidmi a zavedl proto pro asistenty a docenty pravidelné „outerky“, z čehož se staly pravidelné akce.

V roce 1890 se stal na Filozofické fakultě mimořádným profesorem, o 7 let později řádným profesorem a v letech 1902–1903 i děkanem této fakulty.

Přitom s velkým úsilím a s úspěchem publikoval<sup>57</sup> doma i v zahraničí a organizoval spolkový život. Připomeňme alespoň jeho obsáhlé učebnice Chemie organická pro vysoké učení české (1881) a Chemie teoretická (1884), redigování Listů chemických, Časopisu Spolku chemiků českých a České revue, obnovení Živý, jíž byl redaktorem od roku 1891 až do své smrti roku 1910, či

zajištění chemických hesel v Ottově slovníku naučném. Jeho odborné i organizační schopnosti byly využity zvláště v České akademii císaře Františka Josefa pro vědy, slovesnost a umění<sup>21</sup>. Od roku 1890 byl mezi jejími prvními řádnými členy, zároveň se stal tajemníkem její II. třídy (pro matematické a přírodní vědy) a od roku 1899 až do smrti působil jako generální tajemník České akademie. Roku 1893 založil vědecký časopis Bulletin International.

Celý život zasvětil úsilí propojit vědu a umění v české společnosti, vymýtit nacionalismus a provinciálnost z české vědy a integrovat českou vědu a kulturu do mezinárodních proudů<sup>58</sup>.

Raýman byl ženat s Bertou, rozenou Schoblovou, a měl s ní tři děti<sup>59</sup>. Neobyčejně bohatou a úctyhodnou činnost ukončila až předčasná smrt. Bohuslav Raýman byl v září roku 1910 stížen krvácením do mozku a náhle zemřel 16. září 1910 v Praze. Pohřben byl na hřbitově na Malvazinkách. Bohuslava Raýmana nám připomíná jeho medailon na rodáckém pomníku na soboteckém hřbitově z roku 1927. V roce 2010 byla odhalena pamětní deska na jeho rodném domě.

## František Antonín Šebor



Šebor byl předsedou Spolku v letech 1880–1884 a 1892–1898.

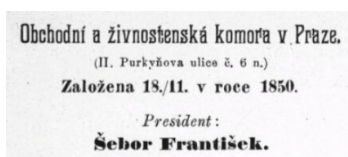
František Antonín Šebor se narodil 29. září 1838 v Brandýse nad Labem č. p. 27 do rodiny hospodského Josefa Šebora a Kateřiny Douchové<sup>61</sup>. Za manželku měl Helenu Josephu Carolinu, rozenou Peller, se kterou měl sedm dětí<sup>62</sup>.

Obr. 11. František Šebor<sup>60</sup> V policejní konškrpci je veden jako Franz Schebor<sup>63</sup>.

Vyrůstal u svého dědečka, učitele Antonína Douchy, v Zeměchách (dnes součást Kralup nad Vltavou) spolu s bratrem Karlem. Vystudoval obor chemie na polytechnice v Praze.

Začal podnikat v plynárenství, a především pak v cukrovárenství, ke kterému měl Šebor z hospodářské podstaty rodného Polabí blízko. Stal se tak spoluvýřcem vývoje cukrovárenské a chemické výroby v Polabí. Roku 1866 se stal ředitelem Společné továrny na cukr v Poděbradech<sup>64</sup>. Působil jako spolupracovník redakce Časopisu chemiků českých (1969–1970)<sup>35</sup>.

Založil vlastní firmu pod svým jménem, pod kterou otevřel například výrobní chemickou laboratoř či první průmyslovou výrobu amoniaku z odpadních plynárenských vod na území tehdejší Koruny české. Vlastnil řadu průmyslových patentů týkajících se technologických zlepšení ve výrobních procesech v cukrovárenství, průmyslové chemii nebo opracování rud. Byl také popularizátorem oborů a autorem odborné literatury týkající se technologií, taktéž pro menší podnikatele, například svazek Cukrovárenství pro začátečníky, hospodáře a průmyslníky vydaný roku 1865.

Obr. 12. Obchodní komora<sup>65</sup>

Po sedm let předsedal Obchodní a živnostenské komoře v Praze, podílel se na vzniku pražského Umělecko-průmyslového muzea. V roce 1891 působil jako místopředseda Jubilejní zemské výstavy v Praze, konané na Výstavišti Praha roku 1891. Za své zásluhy v podnikání a chemicko-technologickém vývoji byl Františku Šeborovi udělen titul doživotního člena Panské sněmovny Rakouské říšské rady.

Zemřel 21. července 1904, ve věku 65 let, Sadova silnice Nr. 11, Nr. 1655/II., Praha. Nekrolog vyšel v Listech chemických<sup>66</sup>. Po jeho smrti převzal rodinnou firmu syn Ing. Gustav Šebor (1871–1951), který roku 1905 založil v Neratovicích chemickou výrobu pod názvem Továrna na výrobu lučebnin, zvláště čpavku (tzv. Šeborka), která je historickým základem chemičky Spolana Neratovice. Gustav Šebor je pohřben spolu se svým otcem a matkou v hrobce na Olšanech.

### František Václav Goller

Obr. 13. František Goller<sup>67</sup>

V přelomovém období František Goller zastával funkci předsedy Spolku chemiků českých 1904–1907 a České společnosti chemické 1907–1909, pracoval i ve funkci místopředsedy. O jeho osobě přinášíme informace jinde<sup>6</sup>.

### LITERATURA

1. Řápková R., Drašar P.: Chem. Listy 116, 631 (2022).
2. Drašar P.: Chem. Listy 115, 506 (2021).
3. Kratochvíl B., Drašar P.: Chem. Listy 115, 498 (2021).
4. Drašar P.: Chem. Listy 117, 43 (2023).
5. Drašar P., Chuchvalec P., Bělohav Z.: Chem. Listy 116, 614 (2022).
6. Drašar P.: Chem. Listy 117, 48 (2023).
7. Drašar P.: Chem. Listy 115, 506 (2021).
8. Anonym: Listy Cukrov. Reparske 9/10 (2006), <http://www.cukr-listy.cz/dokumenty/dokument45.html>, staženo 8. 10. 2022.
9. Holý P.: Chem. Listy 100, 227 (2006).

10. <http://katalog.ahmp.cz/pragapublica/permalink?xid=AC1DE58C038D44E7A3D7023E77CF3ACF&scan=57#scan57>, staženo 8. 10. 2022.
11. <http://katalog.ahmp.cz/pragapublica/permalink?xid=AC1DE58C038D44E7A3D7023E77CF3ACF&scan=57#scan57>, staženo 8. 10. 2022.
12. Milbauer J.: Sb. Masaryk. Akad. Pr. XII, 201 (1938).
13. Velflík A. V.: *Dějiny Technického učení v Praze*, díl 1. Česká matice technická, Praha 1906.
14. Anonym: Moravská orlice 14, č. 238, 3 (1876).
15. Anonym: *Katalog Knihovny c. k. vysokých škol technických v Praze*. Tiskem místopředselské knihtiskárny, Praha 1898.
16. Anonym: Světozor, Obrázkový týdeník 16, 264 (1882).
17. Gebler J.: Listy Cukrov. Reparske 126, 190 (2010).
18. Anonym: Nature (London) 158, 233 (1946); <https://doi.org/10.1038/158233d0>, staženo 8. 10. 2022.
19. <https://www.myheritage.cz/site-family-tree-rootIndividualID=2000074&familyTreeID=2>, staženo 8. 10. 2022.
20. K. C. N.: Národní listy, 1906-08-19, roč. 46, čís. 228, s. 2.
21. Anonym: Výroční zpráva Královské české společnosti nauk, 1891.
22. Anonym: Národní listy, 1916-04-29, roč. 56, čís. 118, s. 6.
23. <http://katalog.ahmp.cz/pragapublica/permalink?xid=6A69073887FF42CCB2718ABEA3476A01&scan=140#scan140>, staženo 8. 10. 2022.
24. Franc M.: Akademický bulletin, říjen 2002; <http://abicko.avcr.cz/archiv/2002/10/obsah/vojtech-safarik-26.-10.-1829-3.-7.-1902-.html>, staženo 8. 10. 2022.
25. Milbauer J.: Sb. Masaryk. Akad. Pr. XXII, 319 (1948).
26. Anonym: Průmyslník, Časopis chemiků českých 3, 58 (1871).
27. <https://www.vscht.cz/skola/historie/safarik>, staženo 8. 10. 2022.
28. <https://planetarynames.wr.usgs.gov/Feature/6942>, staženo 8. 10. 2022.
29. [https://cs.wikipedia.org/wiki/Anton%C3%ADn\\_B%C4%9Blohoubek](https://cs.wikipedia.org/wiki/Anton%C3%ADn_B%C4%9Blohoubek), staženo 8. 10. 2022.
30. <http://katalog.ahmp.cz/pragapublica/permalink?xid=DEB9AF4E518A486C9D7E3D5132ACA80F&scan=102#scan102>, staženo 8. 10. 2022.
31. Sbírká Matrik Východočeského kraje, 1587–1949; CZEC0004D\_Matriky-Church-books-Jičin-69-3-1826-1857\_00026.jpg, staženo 8. 10. 2022.
32. Nýdrle A.: Chem. Listy 5, 42 (1911).
33. <http://digi.nacr.cz/prihlasky2/>, Bělohoubek Antonín 1845, staženo 8. 10. 2022.
34. Biografický slovník: [http://biography.hiu.cas.cz/Personal/index.php/B%C4%9ALOHOUBEK\\_Anton%C3%ADn\\_28.4.1845-24.12.1910](http://biography.hiu.cas.cz/Personal/index.php/B%C4%9ALOHOUBEK_Anton%C3%ADn_28.4.1845-24.12.1910), staženo 8. 10. 2022.
35. Anonym: Časopis chemiků českých 1, 17 (1869).



36. <https://www.myheritage.cz/research/collection-10449/chronicling-america-historic-american-newspapers-1836-1922?itemId=18424600&snippet=42875e42dd3d2c7406e3ea4948f9f7c8&action=showRecord&recordTitle=Minnesotske%CC%81+Noviny>, staženo 8. 10. 2022.
37. Anonym: *Český svět* 4, (7) 6. 12. 1907.
38. Anonym: *Národní listy*, 1907-11-25, roč. 47, čís. 326, s. 2.
39. [https://www.myheritage.cz/site-family-tree-310513901/nevole?](https://www.myheritage.cz/site-family-tree-310513901/nevole?rootIndivudalID=1000158&familyTreeID=1) rootIndivudalID=1000158&familyTreeID=1, staženo 8. 10. 2022.
40. <http://digi.nacr.cz/prihlasky2/>, Nevole Milan 1846, staženo 8. 10. 2022.
41. <https://www.myheritage.cz/research/collection-30139/slovensko-cirkevni-knihy-a-knihy-ze-synagog-1592-1910?itemId=3890529-F&action=showRecord&recordTitle=Mil%C3%A1n+Nevole#fullscreen>, staženo 8. 10. 2022.
42. Anonym: *Programm čís. král. české vysoké školy technické v Praze na studijní rok 1878*.
43. Anonym: *Pokrok Západu*, 25. 12. 1907, str. 4.
44. Anonym: *Český svět* 19, (10) 12 (1922).
45. <http://digi.nacr.cz/prihlasky2/>, Bauer Wilhelm 1845.
46. <https://www.myheritage.cz/research/collection-1/myheritage-rodokmeny?itemId=126504661-4-21&action=showRecord&recordTitle=Vil%C3%A9m+Baur>, staženo 8. 10. 2022.
47. Balcar J.: *Učitelský kalendář na přestupný rok 1876*, str. 38. T. Mourek, Praha 1876.
48. Anonym: *Věstník českých profesorů* 17, (6) 236 (1910).
49. Anonym: *Cas. Prum. Chem.* 4, 39 (1894).
50. Vyskočil A.: *Chem. Listy* 19, 65 (1925).
51. Pokorný M.: *Jedenáctá výroční zpráva o obecním gymnasiu realním*, Praha 1878.
52. Anonym: *Listy Chem.* 4, 12 (1880).
53. Anonym: *Doplňovací volby do obecního zastupitelstva král. hlav. města Prahy 1912*.
54. <https://www.geni.com/people/Bohuslav-Ra%C3%BDman/6000000080826892843>, staženo 8. 10. 2022.
55. *Sbírka Matrik Východočeského kraje, 1587–1949; CZEC0004D\_Matriky-Church-books-JiŘin-5231-1843-1855\_00092.jpg*, staženo 8. 10. 2022.
56. <http://digi.nacr.cz/prihlasky2/>, Rayman Raymann Boh 1852, staženo 8. 10. 2022.
57. Bílek K.: *Akademický bulletin*, září 2010; <http://abicko.avcr.cz/2010/09/12/>, staženo 8. 10. 2022.
58. Štrbáňová S.: *Bohuslav Raýman: vědec, vlastenec a Evropan*, Národohospodářský ústav Josefa Hlávky, Praha 2019.
59. <https://www.myheritage.cz/research/collection-1/myheritage-rodokmeny?itemId=223834521-18-501460&action=showRecord&recordTitle=Bohuslav+Rayman>, staženo 8. 10. 2022.
60. [https://cs.wikipedia.org/wiki/Franti%C5%A1ek\\_%C5%A0ebor](https://cs.wikipedia.org/wiki/Franti%C5%A1ek_%C5%A0ebor), staženo 8. 10. 2022.
61. <https://ebadatelna.soapraha.cz/d/4157/126>, staženo 8. 10. 2022.
62. <https://www.myheritage.cz/research/collection-40000/geni-celosv%C4%9Btovy-rodokmen?itemId=11381716&action=showRecord&recordTitle=Franti%C5%A1ek+Anton%C3%ADn+%C5%A0ebor>, staženo 8. 10. 2022.
63. <http://digi.nacr.cz/prihlasky2/>, Schebor Franz 1838.
64. Anonym: *Průmyslník, Časopis chemiků českých* 2, 47 (1870).
65. Anonym: *Katalog obchodního oddělení Národopisná výstava československá v Praze 1895*. Politika, Praha 1895.
66. E. F.: *Listy Chem.* 28, 206 (1904).
67. [https://cs.wikipedia.org/wiki/Franti%C5%A1ek\\_V%C3%A1clav\\_Goller](https://cs.wikipedia.org/wiki/Franti%C5%A1ek_V%C3%A1clav_Goller), staženo 8. 10. 2022.

**P. Drašar** (*University of Chemistry and Technology, Prague, Czech Republic*): **Chairmen of the Czech Chemists Association from 1872–1907**

The article describes basic data on the eight Chairmen of the Czech Chemists Association from 1872–1907, Karel Preis, Vojtěch Šafařík, Antonín Bělohoubek, Milan Nevole, Vilém Baur, Bohuslav Raýman, František Antonín Šebor, František Václav Goller.

**Keywords:** chairmen, Karel Preis, Vojtěch Šafařík, Antonín Bělohoubek, Milan Nevole, Vilém Baur, Bohuslav Raýman, František Antonín Šebor, František Václav Goller